MAATALOUS

Meillä luovuus on käytettävä siihen, miten säädösviidakossa kannattaa luovia, siellä mietitään, mikä on taloudellisesti kannattavaa. **MTK:N MAASEUTUNUORTEN ASIAMIES MERI OJANEN SUOMESTA JA KANADASTA**

Kanadassa suojellaan maatalousmaata rakentamiselta

”Matka pani miettimään, onko meillä tarpeen säädellä jokaista yksityiskohtaa niin tarkasti. Voisiko sääntelyn sijaan luottaa viljelijän ammattiylpeyteen?”

Suomessa rakentaminen voittaa kaavoituksessa maan maatalouskäytön, MTK:n maaseutunuorten asiamies **Meri Ojanen** sanoo. Hänen mielestään meillä pitäisi toimia kuten Kanadan Brittiläisessä Kolumbiassa, jossa arvokkaimmat maatalousmaat on suojeltu lainsäädännöllä.

”Pitäisi miettiä, saako parhaille maatalousmaille rakentaa rajattomasti vai pitäisikö meilläkin suojella ruuantuotantokapasiteettia ja viljelijöiden oikeutta yrittää.”

Ojanen vietti kesällä kuukauden Kanadassa. Hän tutustui sekä maatalousministeriöön että lukuisten suurten ja pienten maatilojen toimintaan.

Kanadan ja Suomen välillä on paljon yhteistä: kovat talvet ja epätasa-arvoiseksi koettu kilpailutilanne eteläisen naapurin kanssa – Kanadassa USA:n, meillä Keski-Euroopan.

Ei keppiä eikä porkkanaa

Toisaalta Suomen ja Kanadan erot ovat suuret.

Silmiinpistävintä Kanadassa on tuottajien yrittäjyysajattelu ja tulevaisuudenusko, Ojanen toteaa.

Maidon- ja kananmunantuotanto ovat Kanadassa tiukasti säädeltyjä, mutta muilla tuotannonaloilla vallitsee vapaus. ”Ei ole byrokratiaa, tiukkoja säädöksiä eikä valvontaa, toisaalta ei myöskään tukia eikä neuvontaa, ja rahoituksen saaminen on vaikeaa”, Ojanen summaa.

Näissä oloissa yrittäjyys korostuu. ”Meillä luovuus on käytettävä siihen, miten säädösviidakossa kannattaa luovia, siellä mietitään, mikä on taloudellisesti kannattavaa.”

Moni yhdistää luontevasti eri tuotannonaloja. ”Esimerkiksi eräs tila elää metsätaloudesta ja lihakarjasta. Rehuyksikköperusteisesti lasketaan, missä osassa metsää ja miten pitkään karja voi laiduntaa ilman että puuntaimikko kärsii. Metsälaidunnusta ei tehdä tukien takia, vaan koska se on taloudellisesti järkevää.”

Taloudellinen ajattelu johtaa Ojasen mukaan Kanadassa usein ympäristön ja eläinten hyvinvoinnin kannalta hyvään lopputulokseen.

Esimerkiksi hän nostaa ison kalkkunatuottajan, joka rakensi uudet, tilavat ja valoisat hallit, koska ei saanut ilman laatua vanhoissa rakennuksissa kuntoon.

”Tämä panee miettimään, onko meillä tarpeen säädellä jokaista yksityiskohtaa niin tarkasti. Voisiko sääntelyn sijaan luottaa viljelijän ammattiylpeyteen?”

JAANA KANKAANPÄÄ

Meri Ojanen vaikuttui kanadalaisviljelijöiden yrittäjyysajattelusta.

MERI OJANEN

Kyltissä neuvotaan, miten kolikolla voi ostaa vuohille ruokaa.

Pikkuruisetkin pärjäävät

Kanada mielletään usein jättimäisten maatilojen maaksi. Niiden rinnalla toimii kuitenkin suuri määrä pientiloja.

Pellon hinta on Brittiläisessä Kolumbiassa korkea, esimerkiksi Fraser Valleyn alueella 120 000–240 000 Kanadan dollaria eli 85 000–170 000 euroa hehtaarilta, Ojanen sanoo. Siksi moni joutuu tyytymään parin tai jopa alle yhden hehtaarin suuruiseen tilaan.

Pientuottajat pyrkivät kannattavuuteen erikoistumalla pitkälle ja turvautumalla suoramyyntiin.

Esimerkkinä Ojanen kertoo tilasta, joka kasvattaa laidunkalkkunoita. Monet vancouverilaiset ovat valmiita ajamaan puolentoista tunnin matkan tilalle vain sen takia, että saavat ostaa vapaana kasvaneen kalkkunan lihaa.

Suoramyyntipaikkojen yhteyteen on rakennettu monenlaista oheistoimintaa, kuten maissilabyrinttejä. Eräällä tilalla saa maksusta ruokkia vuohia, jotka on opetettu vinssaamaan herkkuja sisältävä astia tilan sisäänkäynnin yläpuolella kulkevalle sillalle.

Takapihatkin viljelyyn

Jos yrittäjällä ei ole varaa ostaa peltoa, hän saattaa viljellä vaikkapa toisten takapihoja. Omistaja saa kauniin puutarhan ja yrittäjä myytäviä tuotteita.

Eräs Ojasen tapaama yrittäjä elättää itsensä muutaman neliömetrin maatilkulla, jossa viljelee ituja ja kuljettaa niitä polkupyörällä ravintoloihin.

Myös kumppanuusmaatalous on yleistä. Siinä viljelijä myy ruokaosakkuuksia, jotka maksetaan etukäteen. Osuuttaan vastaan jäsenet saavat viljelijän satoa niin pitkään kuin sitä riittää.

Jotkut viljelevät koulujen pihoja ja saavat osan tuloistaan oppilaille antamastaan käytännön maatalousopetuksesta.

On myös viljelijähautomoja: Kaupunki vuokraa viljelystä kiinnostuneille nuorille maatilkkuja ja tarjoaa heille ammattiviljelijän apua ja neuvoja. Näin nuoret voivat kokeilla viljelyä käytännössä ennen kuin tekevät ison investointipäätöksen.

Sukupolvenvaihdokset ovat Brittiläisen Kolumbian alueella harvinaisia, sillä niitä tukevia järjestelyjä ei juuri ole, Ojanen kertoo. ”Monesti kuulin kommentin, että pidetään maatalousmaasta hyvää huolta, ennen pitkää löytyy oikea yrittäjä, joka tulee ja ostaa sen ja tekee siitä itselleen kannattavaa yritystoimintaa.”

Sukupolvien yli jatkuvalla työllä ei ole paikallisille itseisarvoa.

Monet tulevatkin maatalouteen aivan muilta aloilta. Heistä tulee niin sanottuja second career -eli toisen uran yrittäjiä.

SATU LEHTONEN

MERI OJANEN

Vuohet osaavat vinssata ruokakupin maasta ulottuvilleen.

Jepualla nostetaan edellisvuosia parempi perunasato

Venäjän markkinoiden sulkeutuminen heikentää tulosta

UUSIKAARLEPYY (MT)

Perheineen ruokaperunan nostotöissä ahkeroiva jepualainen **Glenn Strengell** on tyytyväinen tämänhetkisiin satonäkymiin. Kuluva kasvukausi vaikuttaa edellistä paremmalta.

”Kyllä tämä varsin hyvältä näyttää. Viime vuonna perunasato oli kunnossa, mutta hinnat olivat tosi matalalla. Nyt hintataso on paljon parempi”, Strengell vertaa.

Venäjän markkinoiden jäätyminen vaikuttaa kuitenkin tulokseen heikentäväksi.

”Totta kai se näkyy, kun iso markkina-alue on poissa. Venäjän markkinat toimivat huonosti jo viime talvena.”

”Karppaustrendi on väistymässä”

Viime vuosina muodissa ollut karppaus on Strengellin mukaan väistymään päin.

”Karppaamisen yleistyminen oli toki huono juttu peruna-alalle, mutta nyt on noussut vastavirtauksena perunapohjaisia dieettejä”, Strengell huomauttaa.

Perunantuottaja uskoo, että hyvälle ja laadukkaalle tuotteelle riittää ostajia.

”Kaiken lähtökohta on, että kuluttaja saa mitä haluaa ja on valmis maksamaan laadusta.”

Perunanviljely kulkee suvussa

Perunanviljely kulkee Strengelleillä suvussa. Strengellin isä aloitti perunanviljelyn 1970-luvun alussa, ja Glenn otti päävastuun tuotannosta 33 vuotta sitten.

Jos jokin on vuosien varrella muuttunut, niin perunankasvatukseen käytettävä peltopinta-ala.

”Kun aloitin 1980-luvun alussa, oli perunaa seitsemällä hehtaarilla. Nyt on 30 hehtaaria perunalle, jonka lisäksi 80 hehtaaria ohraa”, Strengell kertoo.

Perunalajikkeita on neljä erilaista: Melody, Belana, Velox ja Musica.

Perunaperinteet jatkuvat Jepualla hamaan tulevaisuuteen, sillä jatkajakin on jo tiedossa.

”Yrittäminen pysyy perheessä, sillä poika jatkaa.”

JUKKA KOIVULA

ESKO KESKI-VÄHÄLÄ

Markus ja Christina Strengell siirtävät perunat nostokoneesta varastolaatikoihin.

Alueellinen vaihtelu suurta sadon määrässä ja laadussa

Perunasadon määrässä ja laadussa on suuria alueellisia vaihteluita lajikkeiden ja lohkojen välillä, todetaan Jepuan Perunan syyskuussa julkistamassa markkinakatsauksessa kaudelle 2014–2015.

Suomessa sääolosuhteet ovat vaihdelleet erittäin paljon kasvukauden aikana. Istutukset tehtiin aikaisin hyvissä olosuhteissa, mutta sen jälkeen tuli kylmä ja kuiva kesäkuu, jonka loppupuolella halla kuritti kasvustoja.

Heinäkuussa oli kuivaa ja erittäin kuumaa. Perunat kasvoivat heinäkuussa hyvin siellä, missä sadetettiin tai saatiin kuurosateita.

Elokuussa vettä satoi jo liikaa, ja paikka paikoin perunat hukkuivat peltoihin.

Vaihtelevat olosuhteet voivat aiheuttaa poikkeamia sekä mukulan sisällä että pinnassa. Jepuan Peruna kehottaa tiedotteessaan tutkimaan käyttöön otettavat erät.

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus Tiken arvion mukaan perunaa nostetaan Suomessa tänä vuonna 620 miljoonaa kiloa. Se on neljännes enemmän kuin katosyksynä 2012.

Ruotsissa on menetetty sateen takia merkittäviä aloja paikallisesti ja kuivuus on myös rajoittanut perunan kasvumahdollisuuksia. Perunaa on arvioitu nostettavan Ruotsissa jopa kymmenen prosenttia edellisvuotta vähemmän.

Perunan viljelyala supistui

MTK:n kasvinviljelyasiamies **Antti Lavonen** kertoo perunan tuottajahintojen sahaavan vuorovuosin ylös ja alas.

”Joka toinen vuosi on parempi ja joka toinen huonompi. Parempi hinta yllyttää viljelyalan kasvattamiseen, jolloin hinta putoaa. Tästä taas seuraa vastakkainen reaktio: viljelyala vähenee ja hinta nousee.”

Kuvio on toistunut säännönmukaisesti viime vuodet.

”Perunan veroton tuottajahinta oli viime keväänä 13–14 senttiä kilolta, kun se vuotta aikaisemmin oli noin 30 senttiä kilolta.”

Perunan viljelyala supistui vuodessa viidellä prosentilla eli 500 hehtaarilla.

JUKKA KOIVULA

Voit kommentoida juttua Maaseudun Tulevaisuuden verkkolehdessä osoitteessa *www.maaseuduntulevaisuus.fi*

Ruokateollisuus kasvatti luomuviljaostoja

Kotimainen teollisuus osti kaudella 2013/2014 luomuviljaa elintarvikekäyttöön 7 prosenttia edelliskautta enemmän, 27 miljoonaa kiloa.

Luomukaura oli tuttuun tapaan kasvun veturi. Sen myynti kasvoi viidenneksen, kertoo Vilja-alan yhteistyöryhmä Vyr.

Erityisesti kaurajalosteiden kuten leipien ja hiutaleiden vienti vetää. Vyrin luomuviljatyöryhmä uskoo, että luomukauran ja ylipäätään luomuviljan kysynnän kasvu ponnistaa jatkossakin ulkomaankaupan voimin.

Luomukauraa vietiin viljana 400 000 kiloa.

Elintarviketeollisuus osti myös luomuohraa viidenneksen edelliskautta enemmän. Kauraan verrattuna määrä on todella pieni, vain 600 000 kiloa.

Sen sijaan luomuvehnän käyttö väheni 9 prosenttia ollen vain vajaat 7 miljoonaa kiloa. Luomuviljatyöryhmän mukaan luomuleipien menekki on kotimaassa ollut heikkoa, joten leipomot ovat supistaneet valikoimiaan.

Myös luomurukiin menekki laski, mutta vain prosentilla 6 miljoonaan kiloon.

Rehuteollisuus valmisti tuotteita runsaasta 2 miljoonasta kilosta luomuviljaa. Määrä on viisi prosenttia suurempi kuin edeltävällä kaudella. Etenkin rehuvehnän käyttö kasvoi.

Markkinointikaudella 2013/14 luomuviljaa tuotiin 10 miljoonaa kiloa, mikä on 3 miljoonaa kiloa edelliskautta vähemmän. Tuonnista noin 2/3 oli luomuruista ja loput kauraa.

Tiedot luomuviljan käytöstä markkinointikaudella 2013/14 perustuvat Suomen Gallup Elintarviketiedon tekemiin yrityskyselyihin, jotka on rahoittanut maa- ja metsätalousministeriö.

MAIJA ALA-SIURUA

» Luomukaura oli tuttuun tapaan kasvun veturi.

Kynnön SM-kisaajien ikähaitari 13–85 vuotta

Traktorikynnön suomenmestaruudesta kisataan viikon päästä Helsingin kaupungin omistamalla Haltialan maatilalla Tuomarinkylässä. Kisaajien ikähaitari on laaja: vanhin osanottaja on 85-vuotias **Leo Rautanen** Lohjalta ja nuorin Ilmajoen **Lasse Hietaoja**, 13 vuotta.

Rautanen osallistui jo vuonna 1953 Malminkartanossa pidettyihin lajin ensimmäisiin SM-kilpailuihin.

Kaikkiaan kilpailijoita on ilmoittautunut 37.

Kisa koostuu kahdesta osakilpailusta. Niistä ensimmäinen, sänkikyntö, järjestetään perjantaina 26.9. ja loppukilpailu nurmella lauantaina 27.9.

Mestaruudet ratkotaan kahdessa eri sarjassa: perinteinen sarka-aura- sekä paluuaurakilpailu.

Oman lisävärinsä tapahtumaan tuovat veteraanikoneet. Muun muassa lajin kaksinkertainen maailmanmestari **Paavo Tuominen** asettuu lähtölinjalle ensi kertaa sitten vuoden 1978.

Naiset eivät ole vieras näky kyntökilpailuissa. Kahdesti lajin maailmanmestaruus on mennyt naisen nimiin. Haltialan kilpailuissa Mäntsälän Keudan opiskelija **Sandra Koskinen** (20) haastaa konkarit paluuaurasarjassa.

Avajaiset ovat molempina päivinä kello 9.30.

Perjantain kilpailupäivän avaa kansanedustaja **Esko Kiviranta** ja lauantain Helsingin kaupungin rakennusviraston päällikkö **Raimo K. Saarinen**.

Euroopan parlamentin varapuhemies **Olli Rehn** käyttää puheenvuoron perjantaina noin kello 13. Sitä ennen hän hoitaa oman kyntöosuutensa asettumalla paikalla olevan Valtran ohjaimiin.

Maatalousylioppilaiden yhdistys Sampsa ry on ideoinut paikalle oheistapahtumia, joihin kuuluu muun muassa ratsupoliisin näyttävä esiintyminen, erilaiset hevos- ja poniajelut sekä arpajaiset.

SATU LEHTONEN